

DRINKWATERVOORZIENING IN HET IJZERGEBIED: KWALITATIEVE EN KWANTITATIEVE ASPECTEN

dr. S. BEERNAERT
directeur-generaal
Vlaamse Maatschappij voor Watervoor-
ziening
VMW cvba - Brussel.

WATER SUPPLY IN THE YSER BASIN: QUALITATIVE AND QUANTITATIVE ASPECTS

Waterproblems exist already for several years in West-Flanders and especially during the period of 1955-1956 in the region of the Yzer.

In 1961 negotiations were started, based on several scientific studies to deal with wateroverload and shortness of potable water in relation with waterpollution. Cooperation was the key element and could only succeed, if all departments would support each other (provinces, communities, water supply companies, ...)

This happened. After the necessary quantitative and qualitative studies between 1962-1970, the Yzer was chosen as a feeder of a water production plant, the "Blankaart" in order to produce potable water for central West-Flanders starting in 1976.

Problems with the water quality and the demand of extension of the capacity resulted in a search for new possibilities. A new technological concept of heterotrophic denitrification on fluidized bed reactor brought the solution against the temporary overload of nitrate. A new and additional captation point solved the negative influence of the pollution of the leperlee.

The question still remains if the authorities and residents will be prepared to accept a second storage reservoir in an ecological valuable region and to give new impulses to the public water supply in West-Flanders, based on a general policy on water management.

Het openbaar drinkwaterbedrijf heeft een taak van zijn gemeenten-vennoten overgenomen, die aan hen was toevertrouwd op grond van het Decreet van 17 december 1789 en de Wetten van 16 augustus en 24 augustus 1790. Aldus heeft het de opdracht aanvaard om er, in overleg met de gemeenten-vennoten, voor te zorgen dat aan de klanten-verbruikers met wie een overeenkomst is gesloten, te allen tijde drinkwater wordt geleverd van goede kwaliteit dat voldoet aan alle kwaliteitseisen, onder voldoende druk en tegen een zo laag mogelijke prijs.

Het openbaar drinkwaterbedrijf heeft daarvoor spontaan en autonoom een specifieke technologie en een dienstenpakket ontwikkeld en voert permanent kwaliteitscontroles en regelmatig marketingenquête uit.

De overheid heeft het drinkwaterbedrijf echter een aantal verplichtingen en beperkingen opgelegd, aangezien er een directe band bestaat tussen de volksgezondheid en de kwaliteit van het gebruikte drinkwater en ook tussen de mogelijkheid van drinkwaterproductie en de eindigheid van de waterreserves (vooral dan de grondwaterreserves).

Weliswaar heeft de overheid het drinkwaterbedrijf ook een aantal administratieve (hulp-)maatregelen gegeven, waardoor de kwaliteit van de grondstof kan beschermd worden tegen onaanvaardbare vervuillingsbronnen. Grondwaterwinningen worden beveiligd via de afbakening van beschermingszones en oppervlaktewaterwinningen via de afbakening van innamegebieden en de bescherming van de waterlopen.

Maar het was ooit anders.

Kunnen beschikken (als verbruiker) over goed drinkwater was in Vlaanderen en zeker in West-Vlaanderen lange tijd niet overal de meest normale toestand, zeker en vast niet in de meer landelijke gemeenten.

Kunnen rekenen (als drinkwaterbedrijf) op begrip en op een aantal administratieve regels om de ontvangen opdracht uit te voeren, was tot voor kort in Vlaanderen geen logische zaak.

Kunnen bouwen (als overheid) op een geïntegreerde benadering van de waterhuishouding, de drinkwatervoorziening en de rioolwaterzuivering, met respect voor natuur, voor landbouw, voor ruimtelijke ordening en

voor recreatie, is ook vandaag nog niet de meest evidente aanpak, maar daarin is Vlaanderen zeker geen uitzondering.

En toch waren er een halve eeuw geleden reeds beleids mensen en wetenschappers die deze noden hadden ontdekt, maatregelen zochten, samenwerking vroegen en met die manier van aanpakken vooruit waren op hun tijd. Bovendien wisten zij ook anderen te overtuigen en te benaderen om in dezelfde zin te beslissen en te handelen wat met succes gebeurde in het gebied van de IJzer.

DE IJZER EN DE DRINKWATERVOORZIENING IN WEST-VLAANDEREN

Met water had men reeds vele jaren problemen zowat overal in West-Vlaanderen, ook en vooral in het IJzergebied.

In hun economische monografie van 1957 behandelden dr. ir. Jean-Baptiste Ameryckx en ir. Germain T'Jonck de problematiek van de waterzieke landbouwgronden in West-Vlaanderen. Deze verhandeling vormde de basis voor de latere herstructurering van de polderbesturen.

In 1958 verscheen in diezelfde reeks van wetenschappelijke uitgaven van West-Vlaanderen de publicatie van de hand van ir. Julien De Paepe en dr. William De Breuck over de drinkwatervoorziening van de landbouwbedrijven in West-Vlaanderen. Deze studie was het ideeënboek voor de latere uitbouw van de drinkwatervoorziening. Beide werken lieten door hun conclusies duidelijke sporen na waarbinnen onmiddellijk acties werden uitgetekend. Op bepaalde plaatsen moest een belangrijk programma gerealiseerd worden om de wateroverlast op te ruimen. Elders moest men op zoek gaan naar bevoelingswater voor land- en tuinbouw. Voor de hele provincie evenwel moesten garanties worden gezocht voor een veilige en voldoende hoeveelheid drinkwater voor iedereen.

Eind oktober 1961 werden, onder voorzitterschap van wijlen Baron Pierre van Outryve d'Ydewalle, toenmalig Gouverneur, op de Blankaart in Woumen gespreksdagen gehouden rond de vraag of West-Vlaanderen een waterarme provincie was. Er werd duidelijk gesteld dat waterovervloed (waterzieke gronden) en watertekort in relatie tot elkaar moesten worden bestudeerd en dat in deze benaderingswijze meteen het probleem van de waterverontreiniging moest worden geïntegreerd. Toen reeds werd beklemtoond dat "samenwerking" een sleutelelement zou zijn voor een afdoende aanpak en oplossing.

In 1962 werd een provinciale commissie geïnstalleerd, belast met de studie van de West-Vlaamse waterproblemen en kreeg een subcommissie de opdracht een inventaris van de voorraden op te maken, de behoeften voor de toekomst te evalueren en middelen te zoeken om de voorraden aan te passen aan de behoeften. Reeds in 1964 werd een eerste verslag ingediend waarin uitgebreid over de mogelijkheden, maar ook over de problemen van het IJzerbekken werd gerapporteerd. Daarin staat : (citaat)

"...De IJzer en zijn bijrivieren worden gekenmerkt door een overvloedige waterafvoer in de winter en een gering debiet in de zomer. Zo werd er in de winter 1960-1961, gedurende drie maanden, 200 000 000 m³ water langs de IJzer naar de zee gevoerd.

Bovendien is het water in de winter relatief zuiver, maar daarentegen fel vervuild in de zomer. Indien men tijdens de winterperiode het overtollige debiet van de waterlopen opvangt in spaarbekkens, dan kan men :

- mits zuivering (bedoeld wordt behandeling) van het gestockeerde water, het tekort aan drinkwater in West-Vlaanderen opheffen en de toekomstige behoeften dekken;
- vermijden dat de "waterzieke gronden" in het IJzerbekken in de winter overstroomd en ze in de zomer, als ze watergebrek hebben, eventueel bevoelen (met onbehandeld oppervlaktewater).

In het IJzerbekken kunnen slechts de bijrivieren op de rechteroever van de IJzer in aanmerking komen voor de winning van oppervlaktewater. Ze hebben een gezamenlijk stroomgebied van 70 000 ha. De andere waterlopen van het bekken zijn onbruikbaar wegens verzilting.

Uit de IJzer, na de nodige verbredingen, zou ongeveer 8 000 000 m³/jaar kunnen genomen worden en mits de bouw van een spaarbekken zou dit volume minstens kunnen verduubeld worden. De bouw van spaarbekkens wordt evenwel gehypothekeerd door het draagvermogen van de ondergrond, namelijk slappe turf en kleilagen. Een voorafgaand onderzoek van die ondergrond is nodig" (einde citaat).

Dit onderzoek leverde volgende mogelijkheden op, waarvan de realisatie dieper moest worden onderzocht :

- 1) een watercentrum Noordschote-Reninge met twee spaarbekkens :
 - ofwel in Noordschote, inhoud 13 000 000 m³, opp. 260 ha, capaciteit 15 000 000 m³/jaar;
 - ofwel in Reninge, inhoud 10 000 000 m³, opp. 200 ha, capaciteit 12 000 000 m³/jaar.
- 2) een watercentrum Blankaart-Reninge met twee spaarbekkens :
 - ofwel in Woumen, hetzij bij de Blankaartvijver, hetzij buiten de vijver, inhoud 11 500 000 m³, opp. 230 ha, capaciteit 14 000 000 m³/jaar;
 - ofwel in Reninge, inhoud 12 500 000 m³, opp. 250 ha, capaciteit 15 000 000 m³/jaar.

Als besluit vermeldt het rapport : (citaat)
 "...Onder de te weerhouden spaarbekkens dient eerst het spaarbekken "de Blankaart" aangelegd te worden. De voorkeur gaat naar een eerste (kunstmatig) bekken buiten de vijver, met een inhoud van 3 000 000 m³, nuttige diepte 5 meter, oppervlakte 60 ha. Dat spaarbekken in het gebied van de Blankaart met alles wat er bijhoort, de behandelingseenheid en de nodige toevoeleidingen naar het verzorgingsgebied dienen zonder verwijl aangevangen. De totale investering wordt geraamd op 752 000 000 BF.

Indien onmiddellijk wordt gestart, dan kan een eerste fase, raming 330 000 000 BF, inclusief watervang, gerealiseerd zijn tegen 1970 en kan een eerste hoeveelheid drinkwater, 3 500 000 m³/jaar afkomstig uit het IJzerbekken geleverd worden. Door een geleidelijke uitbreiding van deze eerste fase kan de voormelde productie trapsgewijze opgedreven worden tot 14 000 000 m³ per jaar ..." (einde citaat).

Eind 1964 werd reeds een onderzoeksstation in werking gesteld in Oost-Vleteren dat aan de basis zou liggen van de realisatie van het waterproductiecentrum "de Blankaart". De opdracht daartoe en later ook tot de rea-

lisatie van het hele project werd aan de toenmalige Nationale Maatschappij der Waterleidingen - NMW gegeven door het provinciebestuur van West-Vlaanderen, later ondersteund door de conclusies van de Koninklijke Commissaris voor het Waterbeleid in België, die in 1968 ook stelde dat resoluut moest gekozen worden voor een oppervlaktewaterwinning in het IJzerbekken. Meteen van bij de start werd ook gekozen voor het overlegmodel. Het opzet had slechts kans op slagen, indien er samenspraak was tussen alle actoren : de provincie, de gemeenten, het drinkwaterbedrijf, de polderbesturen en de landbouw, en later kwamen daar nog de sectoren van de recreatie en het natuurbehoud bij.

Deze vorm van samenwerking werd toen ook als voorbeeld gesteld en in 1967 bij Koninklijk Besluit aan alle provincies opgelegd; het kan dus beschouwd worden als een vorm van integraal waterbeleid "avant la lettre".

Vermits de provinciale subcommissie voor het waterbeleid in ruime mate de kwantitatieve mogelijkheden had bestudeerd, moest de NMW vooral de kwalitatieve mogelijkheden bestuderen.

Begin 1967 diende de NMW reeds een eerste rapport in, waarin een antwoord werd gegeven op de vraag of het oppervlaktewater uit de IJzer en uit de Blankaartbekken kon worden omgezet tot drinkwater, dat voldeed aan de vastgestelde normen. Op grond van de verkregen resultaten van de proefinstallatie in 1964-1965, werd een efficiënte en rationele fysico-chemische productiemethode voor drinkwater ontwikkeld.

Begin 1970 was de pre-engineeringsfase afgerond en lag het productieproces vast. Het ruw water zou eerst behandeld worden in een "micro-filter", waarmee zowel grove bestanddelen, als kleine plantaardige en dierlijke organismen werden tegengehouden.

Na toevoeging van coagulanten en flocculanten greep daarna in een decantatiebekken een uitvloeking plaats van natuurlijke, kleur-veroorzakende en kleine colloïdale substanties. Het gedecanteerde water zou daarna afgevoerd worden over een zandfilter, waar het helemaal geklaard zou worden.

Daar ook een aantal natuurlijke reuk- en smaakstoffen niet van colloïdale aard zijn, was het effect van coagulatie/flootatie op die stoffen gering en koos de NMW toen reeds resoluut voor een finale adsorptieve nabehandeling met actief kool.

Al spoedig bleek dat de kwaliteit van het oppervlaktewater in het zuidelijk hydrografisch bekken van de IJzer ook in belangrijke mate bepaald werd door de geologische opbouw van de bodem en door de verontreiniging van het water van de voedingsbeken door afvalstoffen, afkomstig van aanpalende bedrijven en woongebieden.

Deze vaststelling had twee gevolgen.

Op technologisch vlak werd het drinkwaterproductieproces aangepast en na de microzeven werden er biologische oxydatoren ingeschakeld die de aanwezige micro-organische stoffen op een natuurlijke (biologische) wijze zouden afbreken, een groot deel van de stikstofverbindingen (ammoniak) uit het water zouden verwijderen en ook de zuurstofhuishouding in het water zouden regelen.

Daarop volgde dan nog een pre-chlorinatie, tijdens welke fase de resterende ammoniak chemisch zou worden verwijderd en het water meteen ook bacteriologisch zou worden gezuiverd.

Beleidsmatig werd, en voor het eerst in het IJzerbekken, onmiddellijk gekozen voor de eliminatie van de vervuilsbronnen, bij voorkeur per stroomgebied, en voor de technische zuivering van rioolwaters, zo nodig per bevolkingskern.

In 1969 werd door de West-Vlaamse Intercommunale voor Technisch Advies en Bijstand - WITAB een aantal voorstellen geformuleerd, in het bijzonder voor de uitbouw per deelgebied van de gemeentelijke rioleringsnetten en voor de aanleg van collectoren. In 1970-1971 werd door het West-Vlaams Economisch Studiebureau - WES gepleit voor de bouw van gemeentelijke of regionale rioolwaterzuiveringsinstallaties, waaronder die van Diksmuide-Woumen.

De industriële lozingen en de agrarische vervuilsbronnen bleken evenwel een moeilijk op te lossen probleem en de zuivering van deze afvalstoffen, samen met het rioolwater, bood hoegenaamd geen garanties op succes.

In 1970 werd kordaat de beslissing genomen en op grond van de vele, vroegere voorbereidingen gingen in 1971 de werken aan het (eerste) spaarbekken van het drinkwaterproductiecentrum "de Blankaart" van start. De streefdatum voor de beëindiging ervan was september 1972, maar het was in 1973 dat het (eerste) spaarbekken door toenmalig Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Albert van België officieel werd ingehuldigd. De afwerking van het bouwkundig deel van het productiecentrum volgde in 1974. De volledige productie-eenheid werd in 1975 opgestart en de levering van drinkwater via de toevoerleidingen naar het algemeen openbaar drinkwaternet van West-Vlaanderen gebeurde in 1976.

DE IJZER EN HET DRINKWATERPRODUCTIECENTRUM "DE BLANKAART"

In 1976 publiceerde het West-Vlaams Economisch Studiebureau de studie van dr. Stan Beernaert - "Algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen in 1980 en 1985". Op grond van de behoeften die toen werden geraamd op circa 60 000 000 m³/jaar tegen het einde van de jaren tachtig, werd in deze studie gesteld dat er moest

worden uitgezien naar aanvullende winning-smogelijkheden ten belope van 23 000 à 30 000 m³/dag, in de vorm van bijkomende grondwaterwinningen, in de vorm van nieuwe spaarbekkens voor oppervlaktewater en, voor zover dit economisch verantwoord en technisch volledig realiseerbaar was, in de vorm van (zee)waterontzilting.

De bouw van een tweede (geplande) spaarbekken, met het oog op een optimale rendabilisatie van het drinkwaterproductiecentrum "de Blankaart", werd toen als één van de meest haalbare oplossingen naar voren geschoven, naast de bouw van een (nieuw) waterproductiecentrum op het kanaal Bossuit-Kortrijk, waarbij de vijver van het provinciaal domein "de Gavers" zou worden ingeschakeld.

Het waterproductiecentrum "de Blankaart" heeft volgens het origineel concept een maximale productiecapaciteit van 40 000 m³/dag.

Slechts in de winterperiode kan deze productiecapaciteit worden benaderd: in die regenrijke wintermaanden is er immers via de IJzer een voldoende en een geregelde watervoeding van het huidig spaarbekken Blankaart I.

Het is dan ook in een beperkte periode van circa 90 dagen dat het waterproductiecentrum "de Blankaart" kan werken met de nominale productiecapaciteit van 35 000 m³/dag, met piekverbruiken tot 40 000 m³/dag.

In de drogere overbruggingsperiode van circa 270 dagen (met geringe en onregelmatige watervoeding) moet het nuttig opgeslagen watervolume van Blankaart I, met zijn inhoud van 2 500 000 m³ (bruto-inhoud van 3 000 000 m³), benut worden: daarom wordt tijdens de zomerperiode de productiecapaciteit beperkt tot normaliter 8 000 à 15 000 m³/dag.

Door de "werkgroep Constructie Spaarbekkens", actief in de periode 1978-1979, werd gesteld dat de optimale rendabilisatie van het waterproductiecentrum "de Blankaart" slechts zou worden bereikt met de constructie van een bijkomend spaarbekken met een nuttige inhoud van 3 500 000 m³ tot 5 000 000 m³. Dat tweede spaarbekken was oorspronkelijk ook door de Nationale Maatschappij der Waterleidingen in 1970 in de plannen opgenomen, maar de realisatie ervan werd verschoven naar een latere fase.

Mocht de kwaliteit van het IJzerwater beter zijn, dan zou de periode van waterinname ook eerder kunnen beginnen en zou de innameperiode dus langer worden. Aldus zou de overbruggingsperiode korter en de productiecapaciteit groter worden. De capaciteit zou bijgevolg kunnen worden verhoogd met gemiddeld 20 000 m³/dag en er zou zowat 35 000 m³/dag beschikbaar zijn voor het hele verzorgingsgebied tijdens een periode van 200 dagen/jaar.

Op gunstige momenten zou zelfs 40 000 m³/dag kunnen worden geproduceerd. Om een dergelijke capaciteitsverhoging te bereiken, moet echter aan een aantal randvoorwaarden worden voldaan. Conclusies van toen, die ook vandaag nog steeds ten volle de realiteit verwoorden.

Er moet een voldoende hoeveelheid ruw water voorhanden zijn om het eventueel te bouwen tweede spaarbekken te kunnen voeden.

Uit studies, opgemaakt door de Dienst voor Hydrologisch Onderzoek van het vroegere Ministerie van Openbare Werken, blijkt dat de captatie van IJzerwater in dat opzicht geen problemen oplevert.

Het bedoelde ruw water moet eveneens van voldoende kwaliteit zijn. Uit verscheidene studies die sinds 1984 werden uitgevoerd, blijkt dat het IJzerwater aan verschillende (Europese) normen voor drinkwatervoorziening voldoet, maar aan een aantal andere echter niet altijd.

De bouw van het spaarbekken "Blankaart II" werd bij Koninklijk Besluit van 8 november 1983 opgenomen in de lijst van de te realiseren grote waterbouwkundige werken van nationaal belang.

Bij Besluit van de Vlaamse regering van 21 oktober 1987 is het hydrografisch bekken van de IJzer tot de Handzamevaart als oppervlaktewater bestemd voor de productie van drinkwater. Dit betekent dat alle vergunningen in dit gebied rekening moeten houden met deze bestemming en alle saneringen hier prioritair moeten worden uitgevoerd.

De beslissing tot uitbreiding van de productiecapaciteit, al dan niet tot de bouw van Blankaart II, vergt echter de oplossing van diverse technische problemen en vereist ook een grondige kennis vooraf van de milieu-effecten.

Vooreerst zijn er de technische problemen.

Men had immers reeds ervaren dat de kwaliteit van het IJzerwater technische problemen opleverde tijdens het productieproces in de behandelingseenheid Blankaart I. De concentratie van bepaalde zouten bemoeilijkte een vlotte behandeling tot drinkwater.

Ook een richtlijn van de Europese Commissie in verband met de maximale concentratie van nitraten in het ruwe water zorgde voor problemen bij de inname van IJzerwater, dat onder meer vervuild wordt door de uitloging van meststoffen, al dan niet ook door ongeoorloofde sluiklozingen uit de agrarische sector en verder door lozing van de restvervuiling van huishoudelijke en industriële afvalwaters.

Het nitraatprobleem in het spaarbekken kent een typisch seizoengebonden patroon. Het spaarbekken wordt gevuld in de periode december-februari met nitraatbelast water

(limiet - waarde 50 mg NO₃/l). Gedurende de stockageperiode loopt het nitraatgehalte terug ten gevolge van algengroei en natuurlijke microbiële activiteit tot circa 8 à 12 mg NO₃/l.

In de winterperiode is de nitraatconcentratie echter vaak veel hoger dan de nitraatnorm en kan het ruw water dus slechts selectief worden ingenomen. Andere kwaliteitsparameters kunnen op die nitraatgunstige momenten dan weer minder goed zijn en de drinkwaterproductie procesmatig negatief beïnvloeden. Een oplossing werd gezocht in de realisatie van een tweede innamepunt, gelegen langs de IJzer ter hoogte van Fintele, met een aanvoer van ruw water over de Beverdijk (gerealiseerd in samenwerking met de provincie West-Vlaanderen en de betrokken polderbesturen) en in de bouw van een aangepaste, aanvullende nitraatverwijderingseenheid.

Met het tweede innamepunt kon het probleem van de mogelijke negatieve invloed door ondermeer de verontreiniging vanuit de leperlee worden opgelost. De nitraatverwijderingseenheid geeft een oplossing aan het probleem van de tijdelijke nitraatoverlast.

Nitraten worden immers niet verwijderd met de conventionele fysisch-chemische technieken. In een preliminair onderzoek dat de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening uitvoerde in de periode 1979-1982 in samenwerking met het toenmalig Studietoelichtingsbureau voor Water - SVW werden ionenuitwisseling, omgekeerde osmose en ook de biologische denitrificatie onderzocht.

Ionenuitwisseling en omgekeerde osmose waren onvoldoende nitraatspecifiek en bovendien stelde de afvoer van de reststoffen in het oppervlaktewater een probleem. De biologische denitrificatie bleek de meest geschikte behandelingstechniek voor de verwijdering van nitraten uit oppervlaktewater ook bij lage temperaturen, gezien de selectieve verwijdering en de productie van het schadeloos stikstofgas als restproduct.

Uit een meer diepgaande en vooral een vergelijkende studie in 1987-1990 - een samenwerkingsproject tussen de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening, het SVW - Studietoelichtingsbureau voor Water en de Universiteit Gent, Laboratorium voor Industriële Microbiologie - bleek dat de heterotrofe denitrificatie in een wervelbedreactor, de snelste reactiesnelheid opleverde, de beste opstartmogelijkheden bood en om die redenen dan ook als de meest geschikte techniek kon worden beschouwd.

Uitgaande van deze conclusies en van de resultaten van de proeven met een pilootinstallatie van 40 m³/uur werd het ontwerp van een industriële installatie geconcentreerd en werd in 1995 besloten tot de bouw van een dergelijke installatie met een capaciteit van 750 m³/uur, verdeeld over twee autonoom werkende en parallelle productiestraten van elk 375 m³/uur.

Het gaat om een wereldprimeur, ontstaan uit een niet-aflatende samenwerking tussen Vlaamse partners (Universiteit Gent, Studietoelichtingsbureau voor Water - SVW, Vlaamse industriële bedrijven), ondersteund en gedragen door de jarenlange praktijkervaring van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening.

De proefinstallatie werd internationaal gepresenteerd op Flanders Technology International - editie 1996.

Op 28 oktober 1997 werd de installatie officieel in dienst gesteld door Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Laurent van België. De totale investering, gerealiseerd met EFRO-steun in het kader van het 5 b programma Westhoek-Middenkust, bedraagt ruim 150 miljoen BF.

En dan zijn er de milieu-effecten.

Bij de opening van de zitting van de Provincieraad op 9 oktober 1990 had toenmalig Gouverneur Prof. dr. ec. Olivier Vanneste het over de drinkwatervoorziening in West-Vlaanderen en meer speciaal ook over de waarde van het project "Blankaart II" en hij zei daarover het volgende :

(citaat)

"... Milieu-overwegingen blijven fundamenteel in het dossier van Blankaart II.

Een milieu-effectrapport werd in 1985 in opdracht van de toenmalige gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs uitgewerkt door de intercommunale vereniging WITAB en diende als toetsingskader bij de keuze van een mogelijke locatie.

Het huidige waterproductiecentrum "de Blankaart" ligt op de rechteroever van de IJzer, in de zogenaamde "IJzerbroeken". Het werd daar gepland onder meer rekening houdend met de mogelijkheid hierdoor de winterse overstromingen in dit gebied te elimineren.

Deze IJzerbroeken hebben in het gewestplan Diksmuide-Torhout het statuut "vallei-gebied". Bovendien werden de IJzerbroeken door een Koninklijk Besluit van 27 september 1984 en een Besluit van de Vlaamse Executieve van 27 mei 1987 opgenomen in de "lijst van de waterwingebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als woongebied voor watervogels.

Dat gebeurde in toepassing van de zogenaamde Conventie van Ramsar, die in 1979 werd goedgekeurd. Ook werden de IJzerbroeken bij Besluit van de Vlaamse Executieve van 17 oktober 1988 aangeduid als speciale beschermingszone inzake het behoud van de vogelstand. Later werden de IJzerbroeken opgenomen in het "Ecologisch Impulsgebied IJzer".

Een en ander betekent dus dat men in de IJzerbroeken duidelijk te maken heeft met een nat, vogelrijk gebied dat internationale bescherming geniet.

Het winnen van oppervlaktewater uit dergelijk gebied moet dan ook met omzichtig-

heid gebeuren. Dat betekent dat overeenkomsten gemaakt en nageleefd moeten worden omtrent aan te houden waterpeilen in een aantal waterlopen..."

(einde citaat)

NIEUWE MOGELIJKHEDEN VOOR DE IJZER IN DE TOEKOMST.

Op 24 maart 1986 werd door de Vlaamse regering reeds beslist dat Blankaart II moest worden gerealiseerd en dit in Driekapellen-Diksmuide, op de linkeroever van de IJzer. In het indicatief meerjarenprogramma 1988-1997 van de Vlaamse regering werd dit tweede spaarbekken als te realiseren bouwwerk formeel opgenomen.

In 1989 werden de bevoegdheden voor waterwinning en - distributie, officieel overgedragen aan de Gewesten, maar de nog resterende financiële middelen, die op federaal vlak ter beschikking waren gesteld, waren ruimschoots ontoereikend zodat alleen de bouw van het tweede spaarbekken in Kluizen grotendeels kon worden gerealiseerd met deze financiële middelen, maar Blankaart II de facto van de lijst van de met deze middelen te realiseren projecten verdween. Een nieuwe beslissing om alsnog (Vlaamse) middelen ter beschikking te stellen om Blankaart II te bouwen, werd door de Vlaamse regering niet meer genomen. De kostprijs voor de bouw van dit tweede spaarbekken en voor de aanpassing van het bestaande productiecentrum wordt inmiddels geraamd op circa 1,4 miljard BF.

De vraag kan dan ook worden gesteld of de Vlaamse regering vandaag bereid kan worden gevonden om die nodige financiële middelen ter beschikking te stellen en de conclusies van de Provinciale Commissie van 1962 en haar eigen beslissing van 1986 om te zetten in realiteit. Dat kan gebeuren door het formuleren van een opdracht tot de bouw van een tweede spaarbekken in Driekapellen-Diksmuide ten dienste van de openbare drinkwatervoorziening van West-Vlaanderen.

De Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening is in elk geval bereid om die opdracht morgen reeds technisch voor te bereiden en ook de realisatie ervan, zoals dat 25 jaar geleden gebeurde, volwaardig te coördineren en te begeleiden.

De vraag kan evengoed gesteld worden of vandaag de inwoners van dit deel van West-Vlaanderen, wanneer zij zich de tijd van drinkwatertekort in de periode 1950-1976 herinneren, bereid (zullen) zijn hun eigen belangen te vergeten, kritiek te weerleggen, samenwerking te ondersteunen en bijgevolg ruimte af te staan en werken en ingrepen te laten gebeuren in dit gebied dat vandaag Europees erkend is als een ecologisch impulsgebied.

Dat gebied draagt in zich de natuurlijke capaciteit om wateroverlast om te buigen in watergebruik ten dienste van de openbare

drinkwatervoorziening, maar wellicht ook ten dienste van land- en tuinbouw. De Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening is ook hier bereid die maatschappelijke discussie morgen te voeren en te begeleiden, alle informatie te geven, alle reglementeringen –Europees, federaal en regionaal– in te passen, om zoals dat 25 jaar geleden gebeurde, in overleg mee te helpen aan de uitbouw van een integraal waterbeleid in het IJzerbekken.

dr. S. BEERNAERT
directeur-generaal
Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW cvba)
Belliardstraat 73
1040 Brussel

BIBLIOGRAFIE

- dr. ir. J. Ameryckx - ir. G. T'Jonck
De waterzieke landbouwgronden in West-Vlaanderen.
Provinciaal Bestuur West-Vlaanderen - Economische monografieën
Provincie West-Vlaanderen - Brugge 1957 - 218 p.
- ir. J. De Paepe en dr. W. De Breuck
De drinkwatervoorziening van de Landbouwbedrijven in West-Vlaanderen.
Provinciaal Bestuur West-Vlaanderen - Economische monografieën
Provincie West-Vlaanderen - Brugge 1958 - 184 p.
- dr. ir. J. Ameryckx
50 000 ha waterzieke landbouwgronden in West-Vlaanderen.
West-Vlaanderen Werkt - WES-Brugge 1960 - nr. 2, p. 45 t/m 52.
- dr. W. De Breuck
Drinkwater voor de Westvlaamse Landbouw
West-Vlaanderen Werkt - WES-Brugge 1961 - nr. 4, p. 115 t/m 124.
- ir. J. Demeyere
De waterbevoorrading in West-Vlaanderen.
West-Vlaanderen Werkt - WES-Brugge 1964 - nr. 2, p. 44 t/m 48.
- Verslag van de eerste subcommissie voor de studie van de waterproblemen in de provincie West-Vlaanderen.
Provinciaal Bestuur West-Vlaanderen - Rapport september 1964,
39 p. + 2 bijlagen (beperkte oplage).
- J. Vranckx - R. Germonpré - G. Bury - J. Looor
De benutting van oppervlaktewater ten behoeve van de drinkwatervoorziening van West-Vlaanderen.
Nationale Maatschappij der Waterleidingen - Brussel 1967 - 50 p. (intern rapport).
- R. Germonpré - G. Bury
Studie van de waterbehandeling van het waterproductiecentrum "de Blankaart".
Nationale Maatschappij der Waterleidingen - Brussel 1970 - 20 p. (intern rapport).
- R. Devadder
Watervoorziening in West-Vlaanderen.
West-Vlaanderen Werkt - WES-Brugge 1971 - nr. 2, p. 57 t/m 61.
- dr. S. Beernaert
De waterverontreiniging in het IJzerbekken.
Facetten van West-Vlaanderen - WES-Brugge 1973 - nr. 3, 124 p.
- dr. S. Beernaert
De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen in 1980 en 1985.
Facetten van West-Vlaanderen - WES-Brugge 1978, 40 p.
- P. van Outryve d'Ydewalle
Verzamelde toespraken.
De drinkwatervoorziening van de landbouwbedrijven in West-Vlaanderen - oktober 1959.
Westvlaams Economisch Studiebureau - Brugge 1980 - nr. 25, p. 529 t/m 548.
- WITAB
Blankaart II : Globaal onderzoek naar de mogelijke inplanting van het spaarbekken Blankaart II.
WITAB - Brugge 1984 - 170 p.
- R. Germonpré - J. Paulussen
D. Verhoeve
L. Dehaene - J. Dumont - H. Vandamme - R. Dehaemer
Waterproductiecentrum "de Blankaart" - Bouw van een tweede spaarbekken.
Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken - Oostende 1984 - 60 p. (intern rapport).
- P. Gellynck
Westvlaamse drinkwaterbehoeften en kansen voor een waterspaarbekken Blankaart II.
West-Vlaanderen Werkt - WES-Brugge 1985 - nr. 3, p. 124 t/m 131.
- Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening
Waterproductiecentrum "de Blankaart".
VMW - Brussel 1988 - Documentatiemap - 14 p.
- Prof. dr. ec. O. Vanneste
De drinkwatervoorziening in West-Vlaanderen.
West-Vlaanderen Werkt - WES-Brugge 1990 - nr. 3, p. 242 t/m 249.
- H. De Smyttere
Europese steunprogramma's voor de Westhoek en de Kustregio.
West-Vlaanderen Werkt - WES-Brugge 1996 - nr. 3, p. 127 t/m 134.
- Prof. dr. ec. O. Vanneste
Verzamelde toespraken 1990-1996.
De drinkwatervoorziening in West-Vlaanderen - oktober 1990.
Westvlaams Economisch Studiebureau - Brugge 1997 - nr. 32, p. 9 t/m 46.
- dr. S. Beernaert
"Olivier Vanneste en West-Vlaanderen".
Milieuzorg in West-Vlaanderen : de begeleiding van een regionaal-economische ontwikkeling.
Uitgeverij Lannoo nv - Tielt 1997 - p. 117 t/m 126.
- ir. K. Stemgée - R. Germonpré
Heterotrofe denitrificatie in een geïndustrialiseerd reactor.
Tijdschrift Water - WEL-Antwerpen 1997 - nr. 96.

Praktijkgerichte cursus 'Design en management van een rioleringsproject'

een co-organisatie van GROEP T, Technologische Hogeschool Leuven en VLARIO

23-24 en 30-31 januari 1998

3-6-7 februari 1998

Deze gespecialiseerde cursus van 30 uren is een onderdeel van de Voortgezette Opleiding 'Watermanagement' en wordt dit academiejahr georganiseerd door **GROEP T**, in samenwerking met **VLARIO**.

Gastdocenten uit toonaangevende bedrijven of instellingen staan borg voor de praktijkgerichtheid van de opleiding.

Een bedrijfsbezoek en een werfbezoek (facultatief) ronden het geheel af. De cursus richt zich tot hoger geschoolden die actief betrokken (zullen) zijn bij het plannen en realiseren van rioleringsprojecten.

Voor meer inlichtingen en inschrijvingen: GROEP T Technologische Hogeschool Leuven, Campus Vesalius, Vesaliusstraat 13, 3000 Leuven, tel: 016/30.10.30, fax: 016/30.10.40
of het secretariaat van WEL, Marktplaats 16, 2110 Wijnegem, tel: 03/353.72.53, fax: 03/353.89.91